

Газета издаётся на
балкарском языке
с 1924 года.

Интернет-версия:
zaman.smikbr.ru

ЗАМАН

Орта кюн,
2014 жылы
11-чи сентябри
№ 182 (19603)
Багысы 10 сомду

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАСЫН ПАРЛАМЕНТИНЕ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТОВУНУ ГАЗЕТИ **ВРЕМЯ** ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАВАРИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПРАВИТЕЛЬСТВО

Къоранчланы кёбюсю – социальнай жумушлагыа

Биринчиден, республикалы бюджет кылай толтурулганына кыаралганды. Финанс министр кылулгун толтурган Ирина Мишкова келтирген шартлагыа кёре, файдала 50 процентге, кыранчла уа 40,6 процентге толтурулгандыла. Жылны биринчи жарымында файдала 11,5 миллиард сомга жеткенди, алай ол влени бытырны бу кезиунде болганындан азы.

Аны бла бирге налагдан тошген ача 3,4 процентге кёбейгенди эма 124,5 миллион сомга жетгенди. «Алай Россияеде налагдан жылгылган ача 12 процентге кёбейгенди, СКФО-да уа - 5 процентге. Бу шартлагыа кёре, биз кыралда субъектлерини арасында 64-чю жерге чыкканыбыз», - дегенди Мишкова.

Налогдан тышында файдала 29,5 процентге толтурулгандыла. «Бюджетте файдалану республикада жашагын хар адамгыа юлшенде, 13 минг сомдан аслам жетеди. Бу кёромдологе кёре, биз кыралда 79-чю жердебиз. Кыранчла 11,3 миллиард сом болгандыла. Бу ачаны да хар адам башы юлшенде, 13,2 минг сом болады. Бу жаны бла уа РФ-де 81-чи жердебиз», - деп чертгенди докладчы.

Болсада бюджет кесини социальнай магнанылыгына тас эткенди. Кыранчла 83 проценти аялык хаккы тёлуге, тюрлю-тюрлю пособилагыа, стипендиялагыа бёллюнгенди.

«2014-2020 жыллада экономиканы айнытуу эм инновация экономика» деген кырал программга тюрлюнюле кийрилгенди. Жууалпы министр Мусулканы Алий айтханыча, ол «Россияни Юг жаны» федеральнай программа бла келишдирилгенди.

КъМР-ни Правительствосуну кезиуюлу жыйлыуунда республикалы бюджет жылы биринчи жарымында кылай толтурулганы сюзюлгенди эма «Экономика айнуу эм инновация экономика» деген программга тюрлюнюле кийрилгенди. Битеу да бирге 25 берим сюзюлгөн, кабыл кёрюлгенди. Конгешин премьер-министри биринчи орунбасары Юрий Алтудов бардырганды.

Сынау халда «Этана», бройлер таукыялары ёсдорюен комбинат эмада жылгыа 75 тонна тарта кёптөгени ёсдорюе эм жарашдырны жаны бла заводну модернорларнда технология эмада багыларын курау жаны бла аудит бардырылганды. Мусулканы Алийни айтханыча кёре, ол РФ-ни Президентини май айда кабыл кёрген 596-чы номерли Указына тийишлиликте этиледи. «Ол а инвестиция проектлени экспертизаларын бардырырга болушурканды», - дегенди министр.

Бахсан районда эки кыталы административ мекям району иелигинден республикагга берилгенди. КъМР-ни Жер халла эмада ырыскы жаны бла кырал комитетини башчысы экинчиси Уманалы Таймурзаев айтханыча кёре, журт Исламай эйде орналыды эмада анда район болганы кыраллыкды. «2012-2017 жыллада КъМР-де таза суу» деген республикалы программа кесини кючюн тас эткенди. Кырулуш эм архитектура жаны бла министр орунбасары Борис Балагов айтханыча, программа жаны жумушларына ача бир кере да бёлномегенди, ол аны ючюн тохтатылады.

«КъМР-ни табийгат эмада техноген кыауылагыа хазырлыгын жалгачтуу жаны бла подсистеманы кюсюнден» берим да кабыл этилгенди. Аны сюзгенди сора Юрий Алтудов бир кече сакъ жауула Бахсан эмада Прохладна районда кылай хата салганыларын билгире суйгенди. РФ-ни МЧС-ни КъМР-де Баш управленисын таматасы Михаил Надежин, анга жууап бере, жаууланы бла жельни хатасы бир кыауу алге жетгендерин билдиргенди. Ол санда жёл Куба-Табада шолуны башын алып кетгенди, Исламайеде сабыл садны бла амбулаторияны мекямларына башлары да бузулгандыла. Прохладна районда уа ток ыла юзюлгөн, алты эл чыраккыс кызгылтандыла. «Электрике ингиоден бери да ишейди, кыска заманы ичинде хар нени да таппандырырга сёз бергенди», - дегенди Надежин.

Жыйлыууда сюзюлген беримлени уллу кыаууу саулук

кабыл бла байламлы эдиле, ол санда медиклени аялык хакъларын санауу нызамы тохташдырылганды. Туберкулёзга кыауу «Огног» эмада «Орлёнок» санаторияле Саулук сакълау министрстводан Туризм эм куроурта жаны бла кырал комитетини жууапалыгына кычкыролгенди. Саулук сакълау министр кылулгун толтурган Аслан Каурфов айтханыча, ол министрствону структурасы алышдырылып, куроурта башха ведомствогга берилгенери бла байламлы этилгенди.

Андан сора да, «Республикалы геронтология реабилитация ара» кырал учреждение уа Урууу эм социальнай айналуу министрствону жууапалыгына берилгенди. Правительство Президентини орунбасары Ирина Марьяш айтханыча, башха субъектледе да былай арала социальнай жумушланы толтурган жууапалы ведомстволаны жууапалыкты аныкталады.

Республикалы адрес инвестиция программга да тюрлюнюле кийрилгенди. Дагыда КъМР-ни Жаматуат палатасыны Аппаратыны кыаууу да алты адамга азыайылганды. Республиканы Правительство-суну кыаууу тюрлендиргенери бла байламлы бир-бир комиссияла да алышдырылганды, ол санда кыанталылагыа эмада кийик жануурларга жукуван ауруулары жайлыларына чек салуу, Украинадан кыачынчылагыа тутхулукту этюу жаны бла комиссиялагыа.

(Ахыры 2-чи беттеди.)

Жыйылыуу

Аскер-патриот ниемге юйретиуюну, миллетле эмга динле аралы келишулюкюню программаларына - аслам эс

Ставропольда РФ-ни Президентини Ара федеральнай округда толур эркиликке келечиси Александр Боговну башчылагыа Россия Федерацияны Президентинде Къазакъланы ишери жаны бла советни жыйлыуу болганды. Анга РФ-ни субъектлеринде къазакъланы ишери жаны бла ишчи кыауулары башчылары, федеральнай министрстволаны келечилери, казакъ карет кортусланы директорлары, дин кылулукчула чакырылгандыла. Аны ичине видеоконференция байламлыкты арала амалы бла КъМР-де ка-

закъланы ишери жаны бла ишчи кыауулу председатели, республиканы Башчысыны Администрациясы таматасыны кылулгун толтурган Владимир Битовок, КъМР-ни Граждан обществону институтлары бла байламлыкыа эмада миллетлени ишери жаны бла управленисын башчысыны кылулгун толтурган Гергюкъланы Джамбулат, Нальчик округну православнай килисларын бөлгочинени Валентин Бобоев, Терк-Малка округну казакъ обществону атаманы Николай Любуна кытхашандыла.

Кенгешде Россияны казакъ-

лары бла байламлы кырал политиканы 2020 жылгыа дери жарашдырылган стратегияны жашауда бардыруу отлары сюзюлгенди. Аскер-патриот ниемге юйретиуюну, миллетле эмада динле аралы келишулюкюню регионалда кыазакъла жашауда бардырган программаларына артыкыда улус ас буурга эмада себептик этерге кереклиси чертилгенди.

КъМР-ни Башчысыны кылулгун бөлжалы халда толтурганы эмада Правительство-суну пресс-службасы

Эсепле

Республикада багыла кыралда орталык тарихлеге келишедиле

Россияни Эл молк министрствосундан билдиргенери кёре, КъАбарты - Малкярда эл молк продукцияга багыла кыралда жашау орта эсепте келишедиле. Аны юсюнден кёл болмай Россияни эл молк министр кылулгуну Андрей Волкову башчылагыа бла бардырылганды. Сёз анда багыла эл молк торгын бардыруу юсеринден бергенди. Конференциягга КъАбарты - Малкярны эл молк министри Мухамед Шахмурзов да кытхашанды.

Республикада, Россияни бирси бардыруу эл рынокда багыла-ны тюрленериуу бла байламлы

КъМР-ни оюнуучуну таматалгылы бла шарт кураалганды. Республика сют, картоф, жемши, тарта келю продукция бла да кесин толусунай жашау орта эсепте келишедиле. Аны производствону кёбейтип, продукцияларын кыралны башха жерлерине жиберип башларга да казырдыла. 2015 жылда уа бизге тышындан келтирген эт да керек болукч тойлондо», - дегенди министр.

Бусагыта республикада тюрлик ни жыйган кезиуде. Аны себепли картоф, хубуста, бёкы, алма эм ыртле дегенча продукцияны багысы 25-30 процентте тошканды. Солкю, биликкыны, жануу юсюнден айтханды, мында тюрлюню жюкү, деп билдиргенди Шахмурзов.

Сёз дагында отповый сатыу - алыу эм жарашдыруу бла корюшенле юсеринден да барды. Андрей Волков билдиргенге кёре, республикада багыла суралда кыралда орталык багылагга келишедиле. Ол шарт, биринчиден, башында сагынылыган оператив штабны ахшы ишлегенин кёрюзотеди.

Болсада рынокда бла токенледе бир-бир аш-азакъ продукцияны багылары ёсгенерин эсперды. Аны сылтуну рынокта бла турган кезиую тюрленюледе, сора электрокочно багысы ёсе багысында кёрюрге болукчуду.

Светлана САМЧЕНКО. КъМР-ни Эл молк министрствосуну пресс-службасы

ЖКХ

Кёл фатарлы юйну кереклиликлерине ким кыарарыкыды?..

Кёл фатарлы юйну жумушларына кыаруу бла байламлы вопроста, бергиреке бу иш не халда кыарлыгыга кереклиси, алай мекяллада жашагынла эсепте берилгери борулдула. Жашуу журт не да башха тюрлю кооперативе, фатарланы иелерини биригиую, энци организация... - бу иш былай халлада кыарлыгыга болукчуду. Аны адамла, кеспери жыйлып, оюнуашып, алай белгилейди. Кыауу замандан башха тюрлю форматга кёрюге суйенгенде да чырмау жюкүдү; айтханыча, фатарланы иелери бир оюмга келирге керекдиле.

Алайды да, Россия Федерацияны Жашуу журт кодексине кёл болмай этилген тюрленюлеге кёрю, бу амалны жалаанда оныла не да андан аз фатарлы оныла не да жашау ала хайранларга болукчуду. Аны сайлаганды, газ, жылуу бла жалчытуу, сора канализация системаны хайырлануу ююу бла организацила бла фатарланы иелери хар бири да кеспери энци келишим этерге керекдиле. Юйну жумушларына да анда жашагынла не кеспери кыарарыкыдыла, не да подрад биригиую чакырылгы, бу иш анга берилдикле. Мында дагыда бир затны белгилеге керекди: фатарланы иелери жумушлагыа кыарган организацила бла жалаанда жангырты не кезиую ишине тамамлау жаны бла келишим этерге эркиндиле.

Сагынылыган амалны адамла артык жаратмазлык энциликлери да барды. Сёз ючюн, фатарланы иелери юрежидиле бла юйну кезиую жумушларын тамамлау не да башха вопростаны тамамлау ары кирмейди. Кылай-айл болса да, сиз жашагын кёл фатарлы юйге мында айтханы амалданан кыайсы иги болгун сиз кесиги сайларга керексиз.

юсюнден кылай бир эмада не халда отчёт этерги да аны кесини жууапалыгына кыалады. Аны кыймагылыгына адамла кылай титирге, анга кылай контроль этерге болукчуду да белгиледи. Битеу юйно молкюнде кыауу жумушланы тамамлау, сёз ючюн, газ оборудованигга ремонт этюу не да кир-ипчики кетериуу бла байламлы келишимлени этюунда да ол организацила адамланы кеспери кыарга болукчуду. Аны себепли бу жумушла кылай тамамланырыкларына да тийишли контроль болмазлыгы баймады.

Юйну жумушларына фатарланы иелери кеспери кыарга с оюу этсе, республиканы Жашуу журтла жаны бла кырал индустриясны ала чакырыган подрад организациланы ишлерине контроль этерге эркиндиле болукч тойлондо. Не дегенде сагынылыган подридикле жалаанда жумушланы жалчытуу бла байламлы борчланы тамамларкыдыла. Ол юйде жашагынланы закон бла белгиленген эркиликлерин кыорууу не да башха вопростаны тамамлау ары кирмейди. Кылай-айл болса да, сиз жашагын кёл фатарлы юйге мында айтханы амалданан кыайсы иги болгун сиз кесиги сайларга керексиз.

Басмага УБАШЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

Чакырыуу

Сабий китапханалагыа кыошайлык!

Сыйлы айырыучула!

14-чю сентябрде Кабарты-Малкярны келер заманы сизни сайлауугызга кёрю болукчуду.

Республиканы Китап суючулени обществосу сизни айыруу участкагыа школ эм сабий библиотекалагыа сууга китапала ала келиргизини тилейди.

Китап бизни буюн огуруу болурга, журек халаллыкка, жан арууртурга юйрети. Кыыйн кезиуде ол тапсыз болумдан, бетинги жоймай, башныгы белдикке кылармай, кутулуурга болушуды, бизге керти тейлик этеди.

Айырууларыно кюнонде, сабий библиотекалагыа иги китпаланы суугаалап, сиз ёсеп келген тёлуге жашауда тюз жолу сайларга онг бересиз.

СЕМИНАР

Профессионалдан - акылы сёз

Белгили теле эм радио журналист, Халкыла аралы европалык академияны вице-президенти, РАЕН-ни академиги профессор Кипрас Мажейка, бизни республикага келип, Кыабарты-Малкяр кырал университетде искусстволары эм аспалы информация органдары факультетини студентлерине бла республикалы газетледе, телевиденияда, радиодо ишлеген корреспондентле мастер-класс бергенди.

Биринчи юн анга тынгыларга аспалы информация органдары ишлегени келген эдиле. Тюноне уа ол студентлени алларнда «Право мардала эмада аспалы информация органдары ишлегени жамуат институту бла байламлыклары», «Професси-

кючлендирюуде юлюшю» деген темалагы лекцияла окуганды эмада аш адамланы сорууларына жууапла бергенди. Кесини тыбишулеринде Кипрас Мажейка телевиденинни, радиону, басманы журналистерини ишлерини журюкларына, кючлендирюуде юлюшю» деген темалагы лекцияла окуганды эмада аш адамланы сорууларына жууапла бергенди.

Кесини тыбишулеринде Кипрас Мажейка телевиденинни, радиону, басманы журналистерини ишлерини журюкларына, кючлендирюуде юлюшю» деген темалагы лекцияла окуганды эмада аш адамланы сорууларына жууапла бергенди.

нализмини магнанылыгы эмада сёзюу кючю. Интервью эмада анга ушаш жанрла», «Регион эм район прессаны коррупцияга кыажу корюше эмада регионда халкыла аралы биригиуюлукно

адеп-кылыкларыны, информацияны магнанысыны, аны кылай жазарга эмада бергире кереклисини юсеринден кесини жашауунда, ишчинде да кёл сейирлик юлголе, шартла да келтирип, ха-

аспалмы коммуникацияла жаны бла кырал комитети бла Кабарты-Малкяр кырал университетте да себеплик этгенди. ЖУЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алганды.

нализмини магнанылыгы эмада сёзюу кючю. Интервью эмада анга ушаш жанрла», «Регион эм район прессаны коррупцияга кыажу корюше эмада регионда халкыла аралы биригиуюлукно

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну БУЙРУГУ

2014 жылда 9-чу сентябрьде Нальчик ш. №559-рп

Адигланы (черкеслени) кюнөне аталган къууанчы ишлеге хазырлану эмда аланы къуарлыуу бардырыу ючюн:

1. Адигланы (черкеслени) кюнөне аталган къууанчы ишлеге хазырлану эмда аланы тынгылы бардырыу жаны бла къурау комитет къуаргыта эмда анга кирген къауумну бу буйрукъга этипинген къошакъыга кере къабыл этерге.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини къуллугун толтургъан

Ю АЛЪТУДОВ

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну 2014 жылда 9-чу сентябрьде чыгъарылган 559-рп номерли буйругу бла къабыл кёрюлгенди

Адигланы (черкеслени) кюнөне аталган къууанчы ишлеге хазырлану эмда аланы тынгылы бардырыу жаны бла къурау комитетни

КЪАУУМУ

Фиров Р.Б. - Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасары (къурау комитетни председатели)
Кумахов М.Л. - Къабарты-Малкъар Республиканы культура министри (къурау комитетни председателини орунбасары)

Аталаев Ж.Ж. - Къабарты-Малкъар Республиканы Жамаят палатасыны председателини къуллугун толтурган, Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Жамаят советни члени (ырызлыгына кере)

Афраунов А.М. - Къабарты-Малкъар Республиканы спорт министри

Аюхов К.М. - Чегем муниципал району жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгына кере)

Бепайланов С.У. - Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Граждан обществоу институтларына себеплик этимда адамны эркинликери жаны бла комиссияны жууаплы секретары (ырызлыгына кере)

Василев С.В. - Къабарты-Малкъар Республикада иш ишени министри (ырызлыгына кере)

Геръюканы Д.Б. - Къабарты-Малкъар Республиканы Граждан обществоу институтлары бла байланышты эмда миллеттени ишлери жаны бла управлениасыны башчысыны къуллугун толтурган

Говоров С.А. - Прохладна муниципал району жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгына кере)

Гятов Р.Х. - Зольск муниципал району жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгына кере)

Дзмихов К.Ф. - Россияни Илмула академиясыны Къабарты-Малкъар Республикада Илму арасыны Гуманитар титулени институту илиу федерал кърал бюджет учрежденианы директору къуллугун толтурган (ырызлыгына кере)

2. Къурау комитет Адигланы (черкеслени) кюнөне аталган къууанчы ишлени планын жарашдырырга эмда къабыл кёрюрге борчул этиледиле.

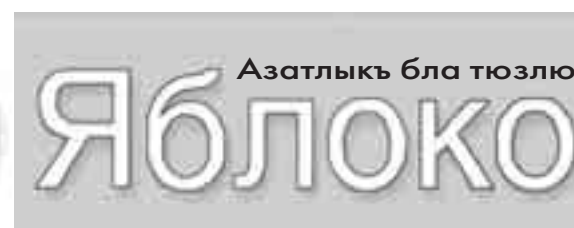
3. Бу буйрукъ къалай толтурулганына контроль эти Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасары Р.Б. Фировну боюнча салынады.

Кучмезланы Далхатны жашы Хаким.

Будайланы Мустафаны жашы Назир.

Россияни бирикген демократия партиясы

- Закон хар кимге да бирди!
- Жер - халкъыга!
- Тюзлюк бла бардырылгъан айырыула!

«КъМР-ни Парламентте депутатла айырынуу юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну 48-чи статьясыны 15-чи пунктна тийишлиликде хакъсыз басмаланады.

Усталыкъ бла жюрек ачыкълыкь

Алгъаракълада редакцияга къабартлы жазуучу Светлана Кишева келип, Чегем району больницаасыны гинекология бөлүмюню юсюнден жазарыны тилейди. Ол кеси анда саулуугуна бакъдырып чыкъганды. Мында ишлеген врачла, медестрала саусулагъа иги къарагъанлары, кез-къулакь болгъанлары ючюн ырызлыгынын билдирге суйгенди.

Бир Аллахдан сора, саулуугуна ала себеплик этгендиде. Онугу болуп тошкен эдим къалларына. Ала бакъгъанларындан сора халим иги болгъанды. Кюч-къарыу да алганма. Жашуу келюла да болганма деп, гинекология бөлүмюню адамларыны юсюнден кеп махтау сөз айтханды.

Жазуучу тилегин толтуруу минг бла эки жюздөн артыкъ адамга къарайдыла. Ауругъанла да кеп торлю боладыла. Бирлерине дарман жарашады. Жармай онг болмагъанлары да барды. Мында да алай эди. Бөлүмюну узун коридору, отулары да таза. Бир артыкъ зат эслемезсе. Узлу сөлөшген жокъ. Врачла саусулагъа ала этгенде, медестрала ала этгенде онуугъа кере багъууну бардырыдыла.

Бөлүмюню таматасы Атайбийлы Фатимат Хасановна жарыкъ тубеди. Кесини, коллективни ишени юсюнден да толу айтды. Ол медицина илмулары кандидатыды. 2008 жылдан бир бөлүмге башчылыкь этиди. Андан сора да, мында бийик категориялы специалистиле ишлейдиле. Ол санда врачла Фатиланы Раиса, Сабанчылы Тамара, Людмила Кисова, Асият Лихова, Эльдар Шайдуллин, медестрала Гюзелья Лейля, Рита Кертова, Джульетта Афузовна эм башхала.

Сол жанындан ючюнчю Атайбийлы Фатимат гинекология бөлүмюню специалистлери бла.

Ишибизни бек башына усталыкъны салабыз, - дейди Фатима Хасановна. - Аны ючюн спецлисттерибиз чечмерликлерин дайым да водюренелей турдыла. Жаныгь киталпа окуйдула, багъуу амалла бла шагъирейлендиде. Ала саусулагъа заманлары аймайдыла, къызгъанмайдыла. Терк-терк барып халлерин сорганнай турдыла. Сөз да - дарманды. Специалист адамла жаны сакълангандыла, атала-анала къуангандыла. Аллах ырыз болсун былай огурулу этип кетес, ол да себеплик этиди. Биз мында бир ючюн кибик жашайбыз.

Чегем район больницыны гинекология бөлүмюню врачларын республикадан тышында да иги таныдыла. Аланы излеп, саулукларына бакъдырыгъа Чеченден, Ингуштерингъа да келдиде.

Мында аслам торлю ауругъанлагъа къарайдыла. Бек башы уа - сабинни сакълауду. Аны хайырландан кеп къагъаныны жаны сакълангандыла, атала-анала къуангандыла. Аллах ырыз болсун былай огурулу этип кетес, ол да себеплик этиди. Биз мында бир ючюн кибик жашайбыз.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

аз аладыла. «1»-лени «2»-лени уа айтмай окъуна кюйюкь. Тюз болур ючюн, былай да айтмайкь: мында «10»-ну алгъан да алай тын туйюлду. «10»-белги гимназияда жалаанда ишин бек тынгылы тамалыклар окуучууга салынады. Ногинск районда Ръмкинэ элде школну коллективни уа жыйырмабаллы система ючюн эки къолун да кетюредиле, школ системага 1991 жылда окъуна кичген эди. Директорну орунбасары Яна Утольниковна айтханыча, ол кеп бу школда окъуыганды. «5»-ни орунуна «20» салынуучу бек жаратады.

Нольдан тогузугъа дери белги «2»-ни орунуна салынады, «3»-но орунуна уа 9,1-14 балл берилдиде. 14-ден 18-ге дери балл «4»-до, андан кеп болса уа, «5»-ди. Бизни оюмузугъа кере, хар окуучуну рейтингинде орталыкъ баллыкь жери алады, - дейди Яна Утольниковна, сөз ючюн, сабинни 16,7 белгиси бар эсе, аны 16,75 этебиз. Алай эсе уа, ол окуучуу жетишмелерин игилендиргенди.

Белгилени арталдыла кетерип, бир-бир предметтен рейтинг системага кичген школла да бардыла. Окуучу белгилени угъай, балланы жанды, хар жарым жылдан рейтингте ол неаду бу жерни алады. Алайда да бир торлю магъаналары болмагъан белгилени къоргогъа заман жеткен болуору? Аны юсюнде да, ЕГЭ теребли белгилени системага бир гурушлыкь салганды. Энди уа окуучуу бир бирлишени былы сорлады: «къалай белги алдыгь деп угъай, неча балл алдыгь деп.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Табен Куржунинге - бютюнда уллу хата тошген эди. Табийгъат салган заранын елчмени тохташдырыр ючюн, комиссияла къуралгандыла. Администрацияны бакълары инфраструктураны жерине кытайлар жаны ишлени къуардыла.

КЪМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтургъаны эмда Правительствосуну пресс-службасы.

Табен Куржунинге - бютюнда уллу хата тошген эди. Табийгъат салган заранын елчмени тохташдырыр ючюн, комиссияла къуралгандыла. Администрацияны бакълары инфраструктураны жерине кытайлар жаны ишлени къуардыла.

Къоранчланы асламы - социальный жумушлагъа

(Ахыры Аллы 1-чи бетдеди.)
Министрле кеп къатлы юйдеде лифтлени болумларын тинтген правительстволу комиссияны эсертчилери бла шагъирейленгендиде. Къурулуш эм архитектура министри орунбасары Борис Балаговну айтханыча кере, комиссияны келечилери республикада кеп къатлы юйдеде хар лифтти жаты бла шагъирейленгендиде. «Биз хар мекямга кирип, аланы болумларын кеси кезюбюз бла керебиз», - дегенди.

Алай бла республикада битуде бирге 546 лифт барды, ала-дан 188-си алышынганды. Алай 147-сини хайырланырга жаралу болжаллары бошалганды

эмда, аланы кетерип, жангыларын салырга тийишлиди. Лифтле Търнуауу шахарда кеп къатлы юйдеде да алышынгандыла, алай 20-сындан бир бютюнда жалаанда 14-сую ишлейдиле. «Биз тинтип керебиз да, алы лифт электорнок берген организацияла бла келишим этилмегени ючюн ишлемейдиле», - дегенди Балагов.

Правительстволу комиссия этген эсертчилеге тийишлиликде жууаплы организацияла 25-жылдан аслам ишлеген 147 лифтти алышындырыу жаны бла мадарла этерге керекдиле. «Бир лифтти багъасы 1,2-1,5 миллион сомга жетеди. Кеп къатлы юйдеде жашагъанла

ТАБИЙГЪАТ КЮЧ

Электричество бла жалчытуу тамамланганды

Уллу жел болгъаны эм буз жаугъаны хатасандан геуорге кюн ингридиле Къабарты-Малкъарны Прохладна эм Баксан районлада объектиле, эл микок битимлеге уллу хата тошген эди, ток элде баргъан чыпында аугъандыла. 8 минг адам чыракъсыз къалганды. Бусагъатда уа алып ток бла жалчытылынгандыла.

Баксан районда юч элге - Куба-Табла, Огъары эм

Табен Куржунинге - бютюнда уллу хата тошген эди. Табийгъат салган заранын елчмени тохташдырыр ючюн, комиссияла къуралгандыла. Администрацияны бакълары инфраструктураны жерине кытайлар жаны ишлени къуардыла.

Школ

Олтур, он!

Устаза белгилени системаларын торлендирге деген предложение бердиде

Бютюндюке россияли школлада кеп къалмай хар зат да торлендиргенди - окуучу предметледен башлап сынау ишлеге дери. Торленмей жалаанда бешбаллы белгиле Жарыккландыруу министрство 1937 жылда тохташдырган системасы турды.

Ахырында уа къалай болады? Школда бешбаллы системага тийишлиликде окуятыдыла, школну бошай турду а ЕГЭ-ни оубаллыкь системасына кере багъа бирдиде.

Быйыл сочиненинде экзамен берилмизин эсте аласыкь, хал бютюнде сейрилик керюгенди. Школда анга «зачет-назачет» деген багъа билчиде. Болса да вузлагъа бусагъатда сочиненигъа онбаллыкь система бла багъа бирчере буорадыла. Алай эсе, школда да теребли «бешлени» эм «тёртлени» кетерилге керек болуору?

«Устазагъа реккомендиацияла уа 40-чи жылдан бери торлендиргенди турдыла: «1»-къарыууз ишлеге, «2»-мажарыракь, «3»-орталыкъ, «4» иги, «5»-айырмалы ишлеге салынадыла, дегенди «Российская газетага» Клиник шахарда 15-чи номерли гимназияны директорну орунбасары Елена Борзова.

Ол айтханыча, бешбаллы системаны заманы эрте эчкенди. Он балны иши уа - башхыды. Беш плос-«1» эм «2» белгилени бир заманда да алмагъан сабинге комфортору.

15-чи номерли гимназияны онбаллы системага эрте кичгенди эм бир торлю кичмилликке жолюкъганды, окуучула «3»-лени окъуна бек

«Российская газета».

ТЮЕШИУ

Къууандырған эмда умутландырған атламла

Бу кюнде Къабарты-Малкъар Республиканы спорт министры Афунов Аслам Нальчикны Собий стадионда журналистле бла тюешу бардырганды. Ол, пресс-конференцияны, болуучучу, кабинетде ётдоргенден эе, хуеда тап барыр деп оноу этгенди. Министрестону таматасы республиканы басма эм аспамлы коммукациялланы келечилерине жылы апындан бери бизни спортчуларыбызны жетишмилерини юсперинден билдиргенди. Олимпиада эм башха спортну тюрлюлеринден кейир заманда уллу фахмуз бла жаратылган адамды, - деп белгилегенди министр. Жаланда ётген эки жылда окуна отуздан артык гитче жалган поле, алты физкультура эм саулук сакалаган ангар, тюрлю-тюрлю майданла, Нартанда бла Заюковда уа тынгылы спорткомплекске, 120 эшикке орнатылган теннис стол, 120-дан аслам эшикке жарау эткен тренер жа да ишленгендиле.

бек кёл ёршиуде хорлаганды. Ол кергиси бла да уллу фахмуз бла жаратылган адамды, - деп белгилегенди министр. Жаланда ётген эки жылда окуна отуздан артык гитче жалган поле, алты физкультура эм саулук сакалаган ангар, тюрлю-тюрлю майданла, Нартанда бла Заюковда уа тынгылы спорткомплекске, 120 эшикке орнатылган теннис стол, 120-дан аслам эшикке жарау эткен тренер жа да ишленгендиле.

Ондан аслам спорт объект да битдириле турары. Къабарты-Малкъар Республиканы Бачысыны куллугун болжаллы халда толтурган Юрий Коковну оноуна кере, Огары Малкъар бла Терек элдеде спорткомплекслени тамамларга деп бюджетте ачка белюнгенди. Битеу бирге уа 2009 жылы аландан бери 200 спорт мекам ишлеп башлаганды. Министр билдиргенге кере, бизни республика Шимал Кавказы регионларыны араларында спорт

керекле бла жалчылтылганган жаны бла башхаладан алда барары. «Спартак-Нальчик» клубну юсюнден айтханда уа, команда бусагатта экичи лигада ойнаганлыктыга, жылы ичинде клубну сакларча 112 млн. сом чаклы ачка белюнгенди, къалган боршлары да жабарга юрешедиле. Инвесторла табыл, команда Россияни футбол элитасына къыйыр деген уат барды. Сабий футболну юсюнден соргъуларынды уа, Аслан Афунов, кесибизни кадрларыбыз жетиширле деп ишанабыз, дегенди. Спорт республикада айнып барады, ача ётген жылдагы уллу жетишмилерибиз, алтын майдальларыбыз да шагат этедиле. Къабарты-Малкъарда хазырланган 100 спортчу Россияни олимпиада эм спортну башха тюрлюлеринден жыйымдык командаларына киргендери да аны юсюнден айтады.

ДАДУЛАНЫ МАДИНА.

Къоркъуусулукъ

Республиканы ара шахарыны школларында хангы окуу жыл башларыны аллында биринчи класслада окуркылагыла бла аланы аталарына-аналарына автоинспекторла школга къайсы маршрут бла барса бек къоркъуусузу деген дерсле бардыргандыла. Сёз ючюн, Нальчикде 9-чу номерли мектепте мехмыны туура жеринде уллу схема тагсылып, сабиле, ата-анала да анга къарал, кеслерине къоркуусу жюриорча жолланы, орамланы сайлагъ

Водителле, резулировщикле да болгъандыла

анда. Оу а алагы сау окуу жылда тап жюриорге себеплик этерика. Нартъкваланы школчулары кеслерини кууачулы линейкаларындан сора жол белгиле бла шагъёрейленигендиле. Урван районну башха эплерини сабилелери уа автошакрчыкларында жолда къоркуу алуусу жюриорну жоруклары бла шагъёрейленигендиле. ГИБДД-ны инспекторлары жаш

инспекторла бла бирге биринчи классланы окурчуларын атап сейрикл дерсле къуаргандыла. Жашчыкыла бла къызчыкыла бир ауукъ заманова водителле, ол угъай, регулировщикле болгъандыла. Алай бла ала жолда жюриорну башха эплерини сабилелери уа автошакрчыкларында жолда къоркуу алуусу жюриорну жоруклары бла шагъёрейленигендиле. ГИБДД-ны инспекторлары жаш

дыла. Ахырынды ала сабилеге тюрлю-тюрлю школ кереклеки саууга ётгенди. Май, Прохладна районлада да биринчи класслага барлык сабилеге жолдан ётоуну жорукларыны УГИБД-ны куллукчулары аламанат керюмюлю ангылтхандыла. Алагы бу ишде Зебра киимили артистке жол кергозетгенди. Элюру районну юйлерини тамата класслары уа балачыкыла ала жолда жюриорну жорукларыны къалай билгенлерини юсюнден дерсле бергендиле. Аны бла бирге уа ала бууукълыкъ этмелери кочюн гитче къарындашчыкларына бла эагъширлерге хар заманда къызгырырга айтхандыла. Чегем районну ГИБД-сыны инспекторлары уа школ библиотекалагы тиийли литература бергендиле. Ол тюрлю мадарла школчулагъа жолда ачымай, къыйын болумга тюшейм жюриорге, аталары-аналары тынгысыз этмезге болшуурукду.

КЪМР-де МВД-ны УГИБД-сы.

Экология

Нальчик суну жагъасын тазалагъандыла

Нальчикде «РусГидро» компанияны Къабарты-Малкъарда ёлмююно башламчылыгы бла «ОБЕРЕГАЙ» деген экология акцияны кюз арты кезиюне бардырылганды. Бу жол анга республиканы окурчуларыны илму-техника чыгармачылык арасы да къатышханды. «Акция

жаш тёрлюню, жамауаты да табыйгъат байлыкыла, суу ресурсларга аялуу болуруга юйрету мурут бла къуарлаганды», - деп билдиргендиле ёлмююне бардырылганды. Ол кюн Нальчик суну жагъасын кир-кипчиген тазалагъа сагыныннан арадан 80-дан

аслам окуучу кёлгенди. Аланы хар бирине да битеу керек затла берилген эдиле. Ары дери уа сабиле, эки къауумга ёлмююне, эм иги сурат ишлеу, наму тизму жаны бла хунерликлерин, табыйгъатны юсюнден билимлери да кергозетгендиле акцияны къуарганагыла. Алайды да, ол кюн жаш тёрлю черекни жагъасындан 120 машок кир-кипчи жыйганды. Ёлмююне келечилери аланы

хар бирине да сауугъа бла хар кетиле бергендиле. Тире къармашхандыла аны белгиле кылуу болгъандыла. «ОБЕРЕГАЙ» деген экология проект къуарлыны 20 регионунда хар жыл сайын бардырылады. Бизни республикада уа ол биринчи кере 2008 жылда болган эди. «ОБЕРЕГАЙ» деген экология проект къуарлыны 20 регионунда хар жыл сайын бардырылады. Бизни республикада уа ол биринчи кере 2008 жылда болган эди.

ОМАРЛАНЫ МУРАТ.

Полиция

Узакъга кеталмагъанды

Россияни МВД-сыны Май районда ёлмююне бу кюнде ол жерли адам автомашиналары жууучу жерде арбазда турган «ВАЗ-2106» автомашинасын ким эсе да алып кетгенини юсюнден таркъгъанды. Излеу иш къолга тер алынып, уручу ким болганы тохташдырылганды. Майский шахарда жашаган 21-жыллык жаш, урлаган автомашинасы бла бара турганлай, жолдан чыгып кетип, алайда тергеке кесин урганды. Ол, андан ары барамлай, кеси жауу къачып кетгенди. Бусагатта полиция аманлыкны къайда болганын тохташдырады.

да, жолда жюриорну жорукларына бууукълыкъ этип, адамны автомашинасы бла бастырып, аны салууга заран тошоргенди. КЪМР-ни жеринде «Излеу» оператив-профилактика мадарла андан ары бардырылады.

Дух шешалагъа алданганды

Косметика тюкенини меси Россияни МВД-сыны Нальчикде управленисыны дежурны ёлмююне селешип бийыл августу ахырында белгили болмаган адам тюкениге кирип, тегерекбаша къарай кетип, эки душ шаа урлаганыны юсюнден таркъгъанды. Оператив-излеу ишлене кезиюнде шахарны ишле ёлмююно куулукчулары уруу Чегем шахарда жашаган 12-жыллык къыз болганын тохташдыргандыла.

Хуржунларында - марихуана

Россияни МВД-сыны «Урвань» муниципалла аралы ёлмююно патруль-пост службасыны куулукчулары бийыл 29-чу августда Кахун элде «Газ-2705» автомашинаны тохтап къармагъанды, наркотик затлары бла эки хуржун тапхандыла. Ала автомашинаны пассажиры Исламей элде жашаган, ондиге дери да сюд этилген 27-жыллык жашчыкы болганлары ачыкъланганды. Экспертиза тохташдырганыга кере, хуржунлада 615,7 грами марихуана болганды. Киши туулганды, анга уголонный иш ачылъганды.

КЪМР-де МВД-ны пресс-службасы.

Аскер прокуратура

Лиценциясыз медицина ишле тындыргъандыла

Юг Аскер округуны 316-чы номерли прокуратурасы 3723 ёлмююно саулук саклау жаны бла куулукчулары бууукълыкъ этгенлерин ачыкълагъанды. Аны юсюнден бизге бу ведомствону пресс-службасындан билдиргендиле.

Тинтилуден тохташдырылганды, бийыл январдан майга дери кезиюде бу аскер ёлмююне лиценциясы болмай, медицина жуумшла тамамланды турганды. Аны бла байлалы прокуратура РФ-ини Административ аманлыкъланы кодексини 19.20

статьясыны 1-чи кесегине керуе уголонный иш ачханды. Аны сюдте тинтенген сора аскер ёлмюме 60 кюнне медицина бла байлалы ишни тохтагъа эсертиу этилгенди.

Бизни корр.

Газетни келир номери 13-чу сентябрде чыгарыкъды.

Желмауз бла сермеш

(Ахыры. Аллы 3-чо бетдеди). Тюзюлей къорктууду - Баш чурум - сагыш этюну торленгенди. Греклиени аспамысы шёндөгө дери да улутха беруино, алыну да тозуе санайдыла. Сёз ючюн, маданиянаны алайык. Адам операция этдирисине деп къыралны больничасына келеди, доктор а анга бойны айтды: «Страховекада» айтылганына кере, кён заман сакларга тошериди, санага уа сомай операция эттерге керекди. 2 минер евро берсенг, тергю операция эттергенди, угъай деиенг, ёллюкс», - деп.

айнууун тыйган кючю, дегиди. Жалан эки жылы ичинде окуну улутха беруинолени саны эки кереге азайганды: 15 процентден 7 процентке дери. Инспекцияны Генеральны службасыны куулукчулары толу ийнадыла, телевиденияны юсо бла чиновник улутха бер деп тохтаста, не эттерге кереклини халкъга айтылгандыла болушханына.

Улутча бла селеширге барлыкъ эсегиз, биргеизге цифровый диктофону неда жазуу функциясы болган мобилный телефонну алыгъа, дегидиле. Телевиденияны юсо бла да социальный рекламада бериледиле куулукчулагъа республикада кытыпк болган кезиюде улутханылык къалай оосат эм бешилдик зат болганыны юсюнден; «Чиновникле, сиз патриотла эсегиз, кыралыгыны куугурлар ючюн, бир кесек жутоуз болуугуз», - деп. Сейир этеген да, алай чакырыну болушды - бет этюну алыксы бир киши да, жашаудан кетергенди.

Грецияны тарыхында биринчи кере къырал аппаратыны куулукчулары юйлерини адамларны банклада ахчаларын тингендиле, къазыныкы болуп да анда «артык» ача табылган эсе, ол къяйдан тошгенин ангылгъагъыз, дегендиле. Турizm жаны бла министрли орунбасары Ангела Герону отставкага кетгенди, эри ачаксы къяйдан тошгенин ангылталмаганы ючюн, дагыда ол казнага налог халда 5,5 миллион евро төлегенди.

«Патриотла къолгъа аласла эди...» Кысык айтсак, улутханылык эртетили грекли жомакыдагы гидрага ушайды: жеммаууну уруп баша кетерген, аны орунуна уа чарпан кюл баш чыгъады. Алай эсе да, греклиени 99 проценти улутханылык къыралны

диригиз, бизни инспекторларыбыз, тинтирге, ишни ахырына жетдирирге, деп. «Къызуу ёз» ачылъганды, ары улутханылыкны юсюнден кеч-кюн да селешип билдирерге болуукду, аны телефон номерлери орамлада тагылгандыла, атсыз тарыгъуяны бериге да эркилик этилгенди, улутханылык этпигенине шартла болсада. Ол да болушда улутханылыккъа къажуу юрешедиле. Грецияда улутханылык, акъыры болса да, хар жарым жылдан азан барарды.

Видеокерадан сескену

Грецияны Сингапурдан башчалыгы неди десегиз, Генеральны инспекцияны куулукчулары башхаладан эсе улуту иш хакъ аламыз халларыда; аланы иш хакълары (налочну кетергенден сора) 1000 евро боларды, башха ача йтсак - 48 мин сом. Кытыпкыны болумларында правительсто къырал куулукчулагъа андан улуту иш хакъ бериле токюлю. Кытайдача, улутханылыны ёлтюрюрге жарамайды, ёлтюрю халда жууагъа тартуу Евросоюзда жашаудан эртте кетерилгенди. Аны эсет алып, халкъны окумуна ушангандыла; ушанган эседе да, тоз этгендиле. Терсиклери болган чиновниклени тутуп, ишден къытай башлагъанлай, греклине реформала болушларына ийнанган эдиле. Бир сутканы ичинде Генеральны инспекцияны «къызуу вызна» телефон бла 20-30 адам селешиди. Чиновникле, врачла эм полицияла улутха алырга къоркъган этедиле, диктофонла, буйкудуруган видеокерамала бар онудайла халда да.

Грецияны тарыхында биринчи кере къырал аппаратыны куулукчулары юйлерини адамларны банклада ахчаларын тингендиле, къазыныкы болуп да анда «артык» ача табылган эсе, ол къяйдан тошгенин ангылгъагъыз, дегендиле. Турizm жаны бла министрли орунбасары Ангела Герону отставкага кетгенди, эри ачаксы къяйдан тошгенин ангылталмаганы ючюн, дагыда ол казнага налог халда 5,5 миллион евро төлегенди.

Георгий ЗОТОВ. «Аргументы и факты» газет.

Баш редактор АТТАЛАНЫ ЖАМАТ

РЕДАКЦИЈА: БЕШПАЙЛАНЫ Муталим (баш редактору оубурабасары) КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан (баш редактору оубурабасары) ТОКСЪЛАНЫ Борис (жууалы секретары) ТЕКУЛАНЫ Хауа (жамауат - политика ёлмююне таматасы) САРАКЪУЛАНЫ Асият (культура ёлмююне таматасы)

ТЕЛЕФОНЫ: Редакторуны прыёмны - 42-63-01; Баш редакторуны оубурабасары - 42-38-21, 40-44-82; Жууалы секретары - 42-66-85; Секретариат - 40-93-62, Корректоры - 42-63-52. РЕДАКЦИЈАНЫ БЕЛОМЕРЛЕРИ: Жамауат-политика жашуу - 42-67-68, 42-24-02; Куктура - 42-75-82; Социальный-экономика - 42-66-73, 40-59-18; Жанылыкълы-эм спорт - 40-39-93, 42-66-71; Письмола эм реклама - 42-37-94; Тизмачыла - 47-31-28; Сурат алуучу - 42-68-72; Бухгалтерия - 42-30-87; Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къызгъат жюриортеме. Кёз жазмагала ресепция кезимейди эм ала артык къырайдымалды. Газетде басмааланган материяллада айтылган ооммла редакцияны оому бла кесилмесе болуукду. Ала айтханын хар зат жууа. Россей Федерацияны Басманы юсюнде законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеселери жууадымалы. Редакция автордан 400 гезит тизилген (машина бла жазылган 5-6 бет) кезино алдымды. Газет Басманы эм аспамлы-информацияны эркинликлери кюрюруу жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияны 1994 жылда 14-июньда регистрация этилгенди. Регистрация номер — 0066. Индекс - 51532.

Газетни басмагъа КЪМР-ин Басма эм аспамлы коммукацияны жаны бла къарал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди. Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмааланганды. Нальчик шахар, Ленин аты проспекте, 33 Газетни ислерине тапдыруу ючюн КЪМР-ни почта сызканы федеральный Управленисине жууадымалы. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10 Газетни роһингача сатыу ючюн КЪМР-ни «Росгиз» акционер обществосту жууадымалы. Телефон: 42-69-34

Номерге графикте керуе 19 00 сагъатта кюл салынды. 20 00 сагъатта кюл салынды. ГАЗЕТНИ ИМОННИ ЧЫГАРГЪАЛА: Османланы Хайса - дежурный редактор; Кетенуланы Зульфия - жууалы секретары оубурабасары; Эсезланы Лиза (1,2-чи бетле), Бийбечкуданы Жанната (3,4-чо бетле) - корректорла. Тиражы 2130 экз. Заказ № 1782

РЕДАКЦИЈАНЫ ЭМ ИЗАТЕЛНИ АДРЕСИ: 360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекте, 5 электрон почта: elbor_50@mail.ru

